
CZIGÁNY GYÖRGY 90¹

Czigány György

[Czigány György: Virágkeringő – előadja: Szalóczy Pál \(1:23\)](#)

I.

PORTRÉK

[Arcok és vallomások - Czigány György \(28:29\)](#)

[Czigány György est \(58:35\)](#)

„Csak ami ilyen szomorú, az lehet ilyen gyönyörű.” Czigány György Prima primissima díjjal kitüntetett József Attila-díjas költő estje. Közreműködik Kubik Anna színművész és Langer Ágnes hegedűművész Bevezeti Katona Szabó Erzsébet textilművész. A Gödöllői Iparművészeti Műhely házában

[József Attila-díjasaink portrészorozat // Czigány György \(13:42\)](#)

[Rendhagyó Játékos Muzsika - Czigány György köszöntése \(10:15\)](#)

2016. október 1-jén az Óbudai Társaskörben, a Játékos Muzsika 7*10 percben sorozat rendhagyó eseményén köszöntötték a program házigazdáját, a 85 éves Czigány Györgyöt.

¹ Czigány György Budapesten született 1931. augusztus 12-én, Czigány Károly és Plachtovics Ilona gyermekeként. 1943-ig Győrben élt; a Győri bencés gimnázium diákja volt. 1951-1956 között a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemre járt, ahol zongoraművész tanári diplomát szerzett, Kadosa Pál tanítványaként. 1956-tól 20 évig a Magyar Rádió munkatársa illetve zenei főosztályvezetője volt. Közben rendszeresen orgonált a krisztinavárosi templomban. 1976–1996 között a Magyar Televízió munkatársa, 1990 januárja és áprilisa között az elnökség tagja, 1990–1992 között művészeti producere, 1993–1996 között a zenei műsorok stúdióvezetője volt. 1999-től az Írószövetség költői szakosztályának elnöke. A „Ki nyer ma? – játék és muzsika tíz percben” műsor címét bárki meghallja, őrá gondol. E zenei vetélkedő százezreket vonzott minden délben a rádió készülékek elé.

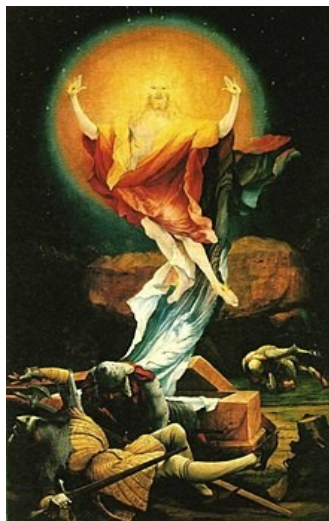
II.

KÖLTEMÉNYEK

A HUSZONNÉGY VERS NÉGY TÜKÖRBEN C. KÖTETBŐL

ISTEN MÚZEUMA

Ott együtt a gyerekek összes nevetése
s lapulva bennük lassú szívverése
a Máté-passiónak, szemétbe vetett
csecsemők és kivájt szemek
hervadt virágaként, színeikben épen,
s ott van Noé galambja is, csőrében
zöld ág, – majd Szent Ferenc beszélget vele.
Máglyák csont-hamuja, vértanúk feje,
csillogva könnyekben prostituáltak –
Szent Mihály kardja, s akik mennybe szálltak
felhőn, tűz-szekéren s ki pusztán vándorol:
az udvar sarkában, égő csipkebokor.
A vágyakozók szűz szemrebbenése,
a mezítlen Salome hóhér-kése,
álmaink a falakon: freskó, mozi-vászon,
növények nedve és vér a kaszákon
– a halál szerszámai, angyal orgonája
sötét a teremtés halottas háza.
Holtak ott harangok csöndjében állnak:
megkondul-e az ég, fölsüt Húsvét-vasárnap?!

Feltámadás, Matthias Grünewald fő művének,
a híres isenheimi szárnyas oltárnak az egyik képe

MUSEO DI DIO

Tutte le risate dei bimbi sono lá
ed acquattato in loro il lento battere del cuore
della Passione secondo Matteo; neonati gettati
nell'immondizia ed occhi cavati
come fiori appassiti, dai colori intatti,
e c'è anche la colomba di Noè, un ramo verde nel becco,
– San Francesco poi le parlerà.
Cenere d'ossa dei roghi, teste di martiri,
prostituiti in lacrime lucenti –
la spada di San Michele, chi è asceso al cielo
su una nuvola, o su un carro fiammeggiante
e chi erra nel deserto:
nell'angolo del cortile, il rovelto infuocato.
Il vergine batter di ciglia di chi brama,
la lama omicida della nuda Salomè,
i nostri sogni sui muri, affreschi, schermi
cinematografici,
la linfa delle piante e il sangue sulle falci
– strumenti di morte, organo d'angelo –
buia la camera ardente del creato.
I morti sono lá, nel silenzio delle campane:
Suonerà il Cielo, riapparirà la Domenica di Pasqua?

Traduzione di Alberto Menenti

MOZART CONSTANZE-NAK

(Rokokó dal)

Egymásba hullt két hang
trillányi énekét
két test dallamában
üdvözíti vétek.
Kéjben fogant létünk
megszentelt gyönyörét
eszmélő magasba
löveli a lélek.
Nem a test könnyörög,
csak fénye és a rét –
hús mezítlenséget
kínál kényszerének.
Édes börtönünket

halállal töri szét
szívünk ritmusára
hajló angyal-ének.

Wolfgang Amadeus és Constanze Mozart. Magángyűjtemény.

A CONSTANZE MOZART

L'eden del trillo
di due note cadute l'una sull'altra
nella melodia di due corpi
il peccato redime.
Il piacere consacrato
del nostro essere concepito nella lussuria
l'anima lo innalza
fino alle vette della conoscenza.
Non e' il corpo che implora
Ma solamente la sua luce ed il prato—,
offrono nudità fresca
al suo richiamo.
La nostra dolce prigionia
la rovina con la morte
il canto dei angeli che
si dondola al ritmo dei nostri cuori.

Traduzione di Alberto Menent

LITÁNIA

Ami gyönyörű sose árva.
De láthatatlan létben járva
hiába nyílik arcán ki a nap,
itt az ég dolgai nem látszanak.
Kiveti magából a bölcsességet,
torkából kiszorul az ének –
öregség, jaj kedves öregség.
Kifakult hajnalból dereng föl,
hangok csak lusta függönyökből:
választaná amire vágyik,
madárzenékből unokáit.
Azé, ki fűként lekaszálja,
benne merevszik meg a szája,
öregség, jaj kedves öregség.
Álmok szemetjéből felizzanak:
kiszáradt percein villog a nap.
Elhullottak miértjei
s hogy élt, meg kéne érteni.
Óráit üdvözlégyek mérjék:
fogja szakadt rózsafüzérét.
Öregség, jaj kedves öregség.
Szürkül folyton és tehetetlen
dicsőül meg a fellegekben:
múlábként jár igazi lába,
már vizeléshez kell a bába,
a régi villamos zajt fülelő,
a csönd csikorgásban nyugvó-kelő
öregség, jaj kedves öregség.
Test zaja szól fülében mindig,
verejtékes hátára légy telepszik,
emlékeit a semmi óvja,
emészti álmok dárídója.
Nincs visszaút, se nyár, se más idő –
csak gyerekkor nyarában heverő
öregség. Jaj, kedves öregség.

LITANIA

Cio' che e' mirabile non e' mai orfano,
ma andando nell'essere invisibile
anche se sul viso spunti il sole,

qui le cose del cielo non si vedono.
La saggezza si getta fuori di se'
il cantare non ha posto nella sua gola –
vecchiaia.

Spunta dall'alba scolorita,
suoni solo al di là di tende pigre:
sceglierebbe le cose che desidera,
da musica di uccelli i suoi nipoti.
Ormai è di lei, che lo falcerà' come l'erba,
in lei la sua bocca fredda come pietra s'irrigidisce;
vecchiaia.

Nell'immondizia si arroventano sogni spaventati,
il sole cerca di ravvivare i suoi minuti essiccati;
i suoi perché son caduti
e che ha vissuto sarebbe da capire.
Che siano le avemarie a misurare le sue ore:–
che agguanti il suo rosario rotto –
vecchiaia.

Sempre più grigio ed inerte,
glorificato tra le nuvole,
le sue gambe vanno come gambe artificiali
e per urinare ci vuole l'infermiera.
Sta con l'orecchio teso al rumore di tram vecchi,
si posa e si alza nello stridore del silenzio
vecchiaia.

Rumori silenziosi del corpo risuonano sempre nelle
orecchie,
sulle spalle madide di sudore si posa una mosca.
Il nulla fa la guardia ai suoi ricordi,
è consumato dalla baldoria dei sogni.
Non c'è via di ritorno, non c'è estate né altri tempi –
c'è solo lei, giacente nell'estate dell'infanzia
vecchiaia.

Traduzione di Alberto Menenti

AZ ELSÜLLYEDT KATEDRÁLIS

Csigalépcső-homály s derengő nap-játék.
Csak vállgödrében bújt meg csipetnyi árnyék.
Üvegablak-szentnek orgona zenére
felszakadt titokként, égből csordult vére.
Lámpa néz testen át, ragyogtató szégyen,
mezítlenül a szín a bordán, a térden.
Arcát a fal vétlen mészs-izzása óvja.
Időnk holt súly. Megdől a templom hajója.
Minden part elmerül. Üres táj az ég fenn.
Napkelték hevernek halálom ölében.

Molnár C. Pál (1894–1981): Elsüllyedt katedrális, 1975

LA CATTEDRALE NAUFRAGATA

Le tenebre d'una scala a chiocciola e il chiaroscuro del
sole giocoso.
Un pizzico d'ombra che si nasconde dietro lo spigolo.
Un santo della vetrata, per le note dell'organo,
misteriosamente suda di nuovo il sangue divino.
La lampada traluce il corpo, una vergogna che fa brillare,
sulle costole, sulle ginocchia, nudo è il colore.
Le guance son protette dal fervore immacolato del muro
calcareo.
Il nostro tempo é un peso morto. La navata inclina.
Ogni riva affonda. Il cielo lassù è un paesaggio vuoto.
Aurore giacciono nel grembo della mia morte.

Traduzione di Alberto Menenti

TÓPARTI ZONGORASZÓ

(Fischer Annie emléke)

A Garda-tó egébe fájdul
– Failoniék üvegfalán túl –
lehunyt pillák alatt a szem:
sziklák, felhők? – mindegy, hiszen
a mélyre szívott füst gyötört
arcizmokon álom gyönyört
igéz, tömjénfüstként hű dallam
emelkedik, tenger nő halkan,
hogy kezéből: izmok, inak
fényével keljen föl a nap.
A nemlét falán dörömbölnek
árva angyalai e földnek.
Mind szíve közepében égve,
tudjuk, e létnek nincsen széle,
de indulatok méltósága:
csont csupasz, gyors, nikotin-sárga
ujjaiban égboltnyi táj itt
s mi tűrhetetlen szólni vágyik.
Nem látjuk már sólyom kezét.
Velünk a csend. Az is beszéd.

Fischer Annie zongoraművész
1963 nyarán (Fotó/Forrás: FORTEPAN)

SUONO DI PIANOFORTE IN RIVA AL LAGO

(ricordo di Annie Fischer)

Nel ciel del lago di Garda fanno male
– oltre il muro di vetro dei Failoni –
gli occhi sotto le palpebre socchiuse:
rocce, nuvole? – non conta, dal momento
che il fumo respirato intensamente
sui muscoli straziati del mio volto
richiama in vita un sogno seducente:
un canto fedele come fumo d'incenso
levasi, cresce un mare in silenzio,
come dalle sue mani: con la luce
dei muscoli, dei tendini sorga il sole.
I muri dell'inesistenza percuotono
gli angeli orfani di questa terra.
Tutti noi che bruciamo in mezzo al cuore,
lo sappiamo, non ha confini questa vita,
ma la dignità delle passioni:
nelle sue dita ossute, veloci, giallo-nicotina
un paesaggio grande come questo cielo
e ciò che é insostenibile vuole avere voce.
Non vediamo più le sue mani da falco.
Resta con noi il silenzio. Anche quello è parlare.

Traduzione di Alberto Menenti

SZEKVENCIA

alma hó húsában
telihold hasában
szőke villanyfény hajában
 nevetése voltam

kék a tiszta kékben
kilenc virágnévben
színek zuhanó egében
 sírása is voltam

tüzek omlásában
lánytest némaságban

hegyek hűlő hamujában
gyönyöre is voltam

égitest hevében
föld-mezítlenségben
izmok édes kényszerében
már halottja voltam

SÉQUENCE

dans la chair neige de la pomme
au ventre de la pleine lune
dans les cheveux de la blonde lumière électrique
j'étais son rire ainsi

bleu dans le bleu pur
dans neuf noms de fleurs
dans le ciel sombrant des couleurs
j'étais ses pleurs aussi

dans la chute des feux
corps de fille dans du silence
dans les cendres froidissantes des montagnes
j'étais son plaisir aussi

dans la planète et son ardeur
dans la terre et sa nudité
dans la douce contrainte des muscles
j'étais sa mort aussi

Adapté par Marc Delouz

III.

MEGZENÉSÍTETT VERSEK

[Kantáta, III. \(Fanni hagyományai\) - szopránhangra és kamarazenekarra \(1978\)](#)

Petrovics Emil-Czigány György: III. kantáta, III. (Fanni hagyományai) - szopránhangra és kamarazenekarra (1978) ·

Tokody Ilona (ének)

© 1980 HUNGAROTON RECOR

FANNI ÁRIÁJA

Petrovics Emilnek (Kármán József emlékére)

*Ha tágas irtózat barlangja volt e föld,
eztán lakhelye lesz az elragadtatásnak!
Legyűr, s én szomjan túróm édes kényszerét:
betakar álmaimmal a gyönyörű bánat.*

*Minden messzeség enyém, minden itt van:
rám a kékellő hegyek veled néznek,
csengő patakra lelve szavaidban
a rózsák mézét – légy te bárhol –
veled iszom én a természet
jótevő poharából!*

*Mint levelek a fán –
két árnyék moccan,
árnyékunk dereng, játszva
a major hús falán...*

Míg varrogattam, ő mellettem állt.

*Sebes, enyelgő szárnyakon kél útra
az éj: hiába sarjaz újra
a rét s mézével az égbolt hiába áld!*

*Szívem érthetően kiáltoz: csatát
vágy veszteni: a boldog rettegés, finom
s pusztító láng csap át inaimon –
talán a gyötrelem is éltet
– ki nem szeret, hiába él –
lám, a kakukk a bükkerdő temérdek
fái közül vidáman kibeszél!*

*Vígan leszünk, ugye, Fanni kisasszony? –
enyelgve, szökellve sodratom táncba!*

*Lázát tüzelő viasztest: rokon
gyertyám! Eszelős-karcsú-lány-alak!
– Veled világolok s fogyatkozom.*

Petrovics-Czigány: V. kantáta (Törökországi levelek) - basszushangra és kamarazenekarra (1981) Allegro... (3:45)

Petrovics Emil: V. kantáta. Törökországi levelek (1981) – basszus hangra és kamarazenekarra

Szöveg: Mikes Kelemen után Czigány György

Gregor József (ének) és a Liszt Ferenc Kamarazenekar, vezényel: Petrovics Emil

© 1987 HUNGAROTON RECORDS LTD

1.

Édes néném!
Gyönyörűség nékem
a kéd haragos leveleit olvasnom!
Édes néném!
A kéd nyájassággal és ésszel
írt levelei jóízűek;
csaknem megehetném a papírost is!
Édes néném!
Nádmézzel írt leveledet vettem.
Édes néném!
Ha pásztorném volna úgy tetszik,
szeretném a szent juhászok csendes életét.
Édes néném!
Akár tudjon a kéz írni, akár ne tudjon,
de a szív eljár a maga dolgában
én a feleségemet olvasni,
írni megtanítanám,
ha több esze nem volna is,
mint a macskának.
Édes néném!
Szeret-e kéd úgy,
mint macska az egeret?
Édes néném!
Ebedre elvárjon kéd:
káposzta is legyen!

Édes néném!
Mint a káposztát, én úgy szeretlek!
Jó, éjszakát. édes néném!

V. kantáta (Törökországi levelek) - basszushangra és kamarazenekarra (1981) 2.
Allegretto... (2:33)

2.

Sétál kertünkben a pestis
Bercsényi úr s pereputtya
velünk együtt táborozik.
Félni kéne, de nem bánom,
mert a Zsuzsi közelebb van.
Nevetgélünk idétlenül.
Reggel jól vagy az ember
estve felé megbetegszik,
harmadjára eltemetik.
Bujdosunk a bujdosásban,
halál ellen nincs fű kertben.
Jó éjszakát, édes néném!

V. kantáta (Törökországi levelek) - basszushangra és kamarazenekarra (1981) 3.
Libero. (2:46)

3.

Nincs kegyetlenebb dolog a megválásnál,
Titkos barátjától való távozásnak,
de csak az időhöz kell magunkat szabni
és suhajtásunkat a szívükbe zárni.

V. kantáta (Törökországi levelek) - basszushangra és kamarazenekarra (1981) 4.
Allegro... (3:19)

4.

Lakunk partján a tengernek,
töltjük napját életünket.
Egy lányi földünk nincsen,
se megmaradó helyünk
csak a nagy unodalmas óság,
csak a sok vándorlás
van gyalog és vizihintóval,

csak a vándorlás van!
Mások élnek, mi csak alszunk,
testünk mindennap jóllakik,
de az elménk koplal a vígasságtól.
Csak a sok vándorlás van!
A csillagok elfelejtkeztek már mirólunk...
De ne kívánjunk egyebet Isten akaratjánál,
akár elménk legyen nyughatatlanságban,
akár testünk ínségben,
csak ő adhat csendességet.
Jó éjszakát, édes néném!

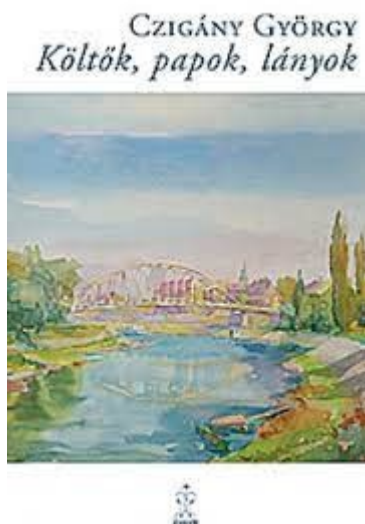
V. kantáta (Törökországi levelek) - basszushangra és kamarazenekarra (1981) 5.
Andantino.. (3:43)

5.

Hűség útja bújdosásod.
Idegen föld falja szíved.
Fölkel a földből hűséged,
küztünk jár-kelel mosolygásod.
Zsuzsi hisz szerelmes szóban.
Édes nénéd: Fejedelem!
Erdély a te édes nénéd!
Versailles, Párizs és Rodostó!
Egész világ a te nénéd!
egész világ te magad vagy!
Szerelmed föld ölelése
Zsuzsi földre hevert álom.
Mielőtt hallanád, elnémul,
mielőtt felhő, hó,
mely rég hull,
mielőtt lehetne: nem-lét,
feledés, mielőtt emlék.
Ledőlünk a földre,
s nevetünk eleget,
mintha együtt volnánk,
s mintha volna más is,
mint az, ami éppen
eltűnik örökre.

IV.

A LEGÚJABB KÖTET

Czigány György 1931 nyarán született Budapesten, de eszmélésének városa Győr. 1943-ban kerül vissza a fővárosba, itt éli meg a szőnyegbombázásokat és az ostromot. Zongoraművész diplomahangversenye 1956-ban volt. Csaknem ötven éven át készített zenei és irodalmi műsorokat a Rádióban és a Televízióban. Új könyvében a versek háttér-világát rajzolja meg prózában, életrajzi elbeszélésekben. Szinte zenei szerkezetű versciklusait szonátáknak nevezi. A Magyar Írószövetség örökös tagja. József Attila-, Stephanus-, Prima Primissima-, Magyar Örökség-díjas, érdemes művész.

Czigány György: Költők papok lányok (25:38)

Pegazus online 125. irodalomközvetítő adása Jáger András közreműködésével.

